

Recensie: Carmen ★★★★****

London Coliseum
donderdag 20 februari 2020

foto © Richard Hubert Smith

Recensie:

7 jaar na de première van Calixto Bieito's versie van Carmen voor de English National Opera, lokt de operavoorstelling tijdens een herneming nog steeds een vol London Coliseum. Het zegt veel over de kwaliteit van deze productie, hoe meeslepend en tijdloos het verhaal van een zigeunerin is die er korte relaties op nahoudt maar door haar aantrekkingskracht ook verschillende mannen tegelijkertijd op haar ziet verliefd worden, wat uiteindelijk, gedreven door jaloezie haar dood zal betekenen. Last but not least is er uiteraard die wereldberoemde muziek van Georges Bizet die drie maanden na de première stierf in 1875, met zijn verleidelijke serenades afgewisseld met pittige passages via castagnetten en tamboerijn en met het kaartlied, de Habanera en uiteraard Toreador wereldberoemde nummers bevat die levendig Spaans kleuren. Het London Coliseum is het grootste theater op de West End, goed voor 2.359 stoeltjes. Op 21 november 2012 vond er de eerste voorstelling van deze productie plaats.

Terwijl de meeste originele producties de opera plaatsen in 1820 in Sevilla, brengt Calixto Bieito die op dit moment werkt aan de Ring in de Opéra de Paris, Carmen naar een Spaanse kolonie in het begin van de jaren '70 op het einde van het regime van Francisco Franco. Op die manier brengt Bieito via decorontwerper Alfons Flores de voorstelling in een hedendaagse setting terwijl de Spaanse geest in de voorstelling bewaard blijft én kan ie trouw blijven aan de militaire personages en songs zoals die te vinden zijn in het boek van Prosper Mérimée waarop het libretto van Henri Meilhac en Ludovic Halévy zich baseerde. Eigen aan The English National Opera is dat het huis stevast kiest om bestaande opera's in het Engels met Engelse boventiteling op te voeren. Dat maakt het allemaal een heel stuk toegankelijker, waar we absoluut fan van zijn, maar aan de andere kant moeten we toch ook wel erkennen dat de Engelse vertaling van Christopher Cowell, hoe goed die ook is, aan poëtische kracht en pit bij momenten inboet.

Zo horen we in deze versie de Litouwse mezzosopraan Justina Gringyte als een uitstekende verleidelijk zingende en spelende Carmen in Habanera gewoon de liefde bezingen, zonder daarvoor een vergelijking met een rebelse vogel te maken. En in Toreador klinkt het niet 'Toreador en garde' maar 'Toreador they're calling'. Gringyte krijgt als tegenspeler de uitstekende Sean Panikkar als de korporaal José voor zich, die zowel een erg luid applaus als wat boe-geroep mag incasseren bij het buigen. Dat laatste geldt voor alle duidelijkheid niet voor zijn vocale kwaliteiten want die zijn uitmuntend. Hij zet gewoon de slechterik neer die Carmen erg geloofwaardig de keel oversnijdt in deze regie. Dat gebeurt op een kaal podium waarop en laagje zand ligt waarop Lillas Pastia (Toussaint Meghie) zopas een grote cirkel tekende als in een arena, maar die ook verwijst dat de vrouwelijke hoofdrol hier als een stier opgesloten zit wat mee haar verlangen naar vrijheid verklaart. Carmen wordt brutaal geslacht als een dier, als een stier, terwijl hij haar lichaam over de vloer trekt in een diagonale lijn naar rechts achteren. Dat beeld is bikkelhard en choqueert een deel van het publiek wellicht omwille van het rauwe onmenselijke karakter. José zal een kortstondige relatie met haar gehad hebben en kan het kennelijk niet verkroppen wanneer ze haar zinnen zette op Escamillo, een populaire stierenvechter waaraan bas-bariton Ashley Riches gestalte geeft. Carmen is overigens niet de enige die sterft in deze opera. Een van de eersten is luitenant Zuniga die in elkaar geslagen wordt door de

zigeuners. Wanneer Carmen José het hof maakt, blijkt ie ook iets te voelen voor haar.Â

Alfons Flores kiest voor tegenstellingen in zijn decorontwerp. Aan de ene kant gaat ie voor een lege ruimte. Bij de start van de voorstelling zien we bijvoorbeeld enkel een vlaggenmast waar de Spaanse vlag aan gehesen wordt, en een telefooncel waarin Carmen zal kruipen terwijl foto's van schaars geklede vrouwen met telefoonnummers aan de binnenkant kleven. Aan de vlaggenmast zal Carmen overigens in het eerste deel ook vastgebonden worden terwijl José haar zwarte hakken aandoet. Dit erg sensueel moment beantwoordt zij door met haar rechterhak verleidelijk te glijden naar het kruis van de man. Verleiding daar draait het om in deze opera, en het is dan ook het vrouwenkoor dat speels en uitdagend voor de dag mag komen op verschillende vlakken. Zo nemen ze allemaal plaats op de rand van het podium met hun blote benen en voeten liggend op het vangnet boven de orkestbak van The Coli terwijl een Spaanse vlag met een zwarte stier daarop prompt als strandhanddoek gebruikt wordt. Om maar te zeggen dat Flores op deze manier flirt met de vierde wand, en met de ruimte die normaal gezien strikt afgebakend is tussen orkest en solisten.Â In het tweede deel doet ie dat overigens nog eens dunnetjes over door het koor tegen de rand van het podium laaiend enthousiast uit hun dak te laten gaan om te supporteren voor hun held, de stierenvechter Escamillo. Inspiratie vond Bieito voor deze scène bij het uitbundige feestgedruis dat losbarstte in Madrid toen Spanje de Wereldbeker voetbal won in 2010 en twee jaar later het EK voetbal. Een massa volk kwam daarvoor in de straten.

In het derde bedrijf zien we de iconische zwarte Osborne stier op het toneel, dat daarna door de soldaten omvergeworpen wordt en ontmanteld. Zien we in het eerste deel nog één wagen uit de jaren '70, die van Lillas Pastia, waarvan de schokdempers danig getest worden (een verwijzing naar uitbundigheid en seks is het) wanneer er zigeuners opkruipen (wat ook een knap schaduw effect oplevert), dan wordt de scène even in het tweede deel erg filmisch wanneer er meerdere auto's met hun koplampen aan het podium opgereden worden.

Valentina Peleggi neemt de muzikale leiding voor haar rekening en haalt het allerbeste uit solisten, koor en het orkest van The English National Opera. In Carmen wordt erg goed geacteerd en gezongen, de productie klopt van begin tot einde. En al na enkele minuten went het ook wel dat deze voorstelling in het Engels gesproken en gezongen wordt.

< Bert Hertogs >

Deze recensie werd mede mogelijk dankzij Eurostar.

Wist je dat? ... je met Eurostar van Brussel naar Londen reist op amper 2 uur
... dat al kan vanaf 39 euro voor een enkele reis, als je een retourtje boekt.
... er tot 10 treinen per dag rijden tussen Brussel en Londen (in beide richtingen).
... Eurostar sinds 1994 al meer dan 180 miljoen reizigers vervoerd heeft.
... boeken kan vanaf 6 maanden voor einddatum van je reis.
... je met je Eurostarticket 2 museumtickets voor de prijs van 1 kan ontvangen in enkele musea tot 5 dagen na je vertrekdatum.
... de negen grootste musea in Londen (Tate Modern, Tate Britain, The National Gallery, National Portrait Gallery, The British Museum, Victoria and Albert Museum, The British Library, Science Museum en Royal Academy of Arts) daaraan meedoen.

Meer weten over Eurostar en het voordeelprogramma 2 for 1? Bezoek de site op eurostar.be